

Θ έ μ α Γ-52. Να αναλύσετε και να δικαιολογήσετε:μέχρι ποιό βαθμό η μάζα επηρεάζει τις κρίσεις, τις αντιλήψεις και το πρόγραμμα των επιδιώξεών μας;

Παραθέτω αποσπάσματα από τα δοκίμια του Ιω.Ν.Εηροτύρη "Μαζοποίηση και δημοκρατία" Ενότητες:Το φαινόμενο της μάζας,Μάζα και κοινότητα,Η ψυχολογία της μάζας,Κίνδυνος μαζοποίησης.(Περιέχονται στην έκδοση Θεμέλιο στην Έκθεση Ιδεών,τόμος 2ος σελ.37-42,Μ.Ι.Μπαχαράκης,1984)

Το φαινόμενο της μάζας:Τη σύγχρονη μορφή της την επισήμανε ο Ισπανός φιλόσοφος ORTEGA Y GASSET, που χαρακτήρισε τον αιώνα μας ως αιώνα της επανάστασης των μαζών.....η μαζοποίηση είναι μια έντονη απειλή κατά της δημοκρατικής και ανθρώπινης υπόστασης,της προσωπικότητας και της ατομικότητας του ανθρώπου.Είναι μεγάλη η ανάγκη να συνειδητοποιήσουμε την απειλή του κακού,για να μπορέσουμε να το αποφύγουμε ή να το καταπολεμήσουμε.....μάζα,εννοούμε ένα μικρό ή μεγάλο πλήθος ανθρώπων,το οποίο υφίσταται μίαν αλλαγή,ψυχική και πνευματική,από αφορμές συνήθως τυφλής συναισθηματικής υψής.

Μάζα και κοινότητα: Η μάζα στηρίζεται επάνω σε ορμές....η κοινότητα είναι μια οργανικά μεγαλωμένη με κοινά πεπρωμένα ενότητα ατόμων,δεμένων με τη συναίσθηση ότι συνειδητά και υπεύθυνα υπηρετούν τον ίδιο σκοπό.Η κοινότητα είναι ολότητα ώριμων,υπεύθυνων και αυτοκυριαρχούμενων ανθρώπων,όπου εκτιμιάται το διαφοροποιημένο των μελών της,το ανόμοιο και η ατέλειά τους.Η μάζα αντίθετα αγαπά την ομοιομορφία.Είναι ενιαία,όχι ολότητα,παρά όγκος.Τα μέλη της κατέχονται πανομοιόδοτα από τις ίδιες ορμές,ένστικτα,πάθη,που θολώνουν το μάτι,το νου,όπου η ατομικότητα πηγαίνει πίσω,τόσο όσο να χάνεται,να αφανίζεται ολότελα.

Η ψυχολογία της μάζας: Η μαζοποίηση κλείνει μέσα της διαβρωτική και διαλυτική δύναμη,η οποία προσβάλλει κατά προτίμηση την προσωπικότητα του ανθρώπου.....η μαζική ψυχή κυριαρχεί στο άτομο και το κάνει ασύνειδο εκτελεστικό όργανο.Η προσωπικότητα διαρρέει,διαλύεται μέσα στο χωνευτήρι του μαζικού συνόλου.Το άτομο μέσα στη μάζα μπορεί να προβεί σε κάθε είδος ανηθικότητας,επειδή μέσα σ' αυτή ζει ως ανώνυμο.Αυτή η ανωνυμία το απαλλάσσει από κάθε προσωπική ευθύνη....Ο άνθρωπος μέσα στη μάζα υφίσταται πνευματική υποδούλωση.Φτάνει σε κατάσταση έντονης έντασης,ώστε να εξαφανίζεται κάθε ίχνος αυτοκυριαρχίας.Χάνει κάθε φρόνηση και αδυνατίζει έντονα η νοητική και η κριτική του δύναμη.Γίνεται έρμαιο κάθε είδους επιρροής και επίδρασης.Υποβάλλεται εύκολα,χάνει τη δύναμη της σκέψης.Η προσηκτική εξέταση δεν υπάρχει.Η σκέψη στενεύει και γίνεται μονόπλευρη.Δεν μπορεί να διακρίνει το καλό από το κακό,το δίκαιο από το άδικο.Το δίκαιο το τοποθετεί πάντα από το μέρος της μάζας,στη δύναμή της.Χάνει κάθε πρωτοβουλία.....Χάνει τον έλεγχο επάνω στη βούλησή του,ώστε να γίνεται εξαιρετικά εύπιστος και στις ουτοπιστικές του αρχηγού εξαγγελίες.Πιστεύει στην πραγματοποίηση της ουτοπίας.Πιστεύει κατεξοχήν στα παχιά λόγια του δημαγωγού.Το άτομο μέσα στη μάζα υπνωτίζεται σε σημείο να μη βλέπει τι γίνεται γύρω του,γι' αυτό κι ακολουθεί εκείνον που θα υποσχεθεί το άφταστο.Ο άνθρωπος της μάζας δεν κρίνει,παρά μιμείται...παντού επαναλαμβάνει συνθήματα και φράσεις,χειρονομίες,ακόμη και λέξεις,όλα κομμένα στο ίδιο μέτρο και σχήμα,από την ίδια μηχανή βγαλμένα.Αμβλύνεται η μνήμη του και η ανάμνησή του.Χάνει τη δύναμη της αυτοσυγκέντρωσης...μπορεί να πιστέψει και την πιο απίθανη διάδοση.....εμπόδιο δεν υπάρχει γι' αυτήν.Όσο πιο εξτρεμιστική είναι μια θεωρία,τόσο πιο εύκολα τη δέχεται.Αποντά μια τάση προς μια αχαλίνωτη πραγματοποίηση ιδεών και γνυμών,που τις έβαλαν στο κεφάλι του....Ο άνθρωπος της μάζας λένε οι ψυχολόγοι ότι παθαίνει τούτο:δέχεται τους εσωτερικούς τρόπους των άλλων,τη σκέψη τους.....ο άνθρωπος μέσα στη μάζα έχασε το εγώ του και παραδόθηκε ολόψυχα στην ξένη επίδραση,στην ξένη επιρροή.

Ο κίνδυνος της μαζοποίησης:Σήμερα ο κίνδυνος της μαζοποίησης είναι μεγαλύτερος από κάθε άλλη εποχή.Αυτές καθαυτές οι σύγχρονες κοινωνίες είναι μαζικές.Είναι μεγάλη η ένταση της επίδρασης την οποία ασκούν το βιομηχανικό πνεύμα και τα μέσα επικοινωνίας:ραδιόφωνο,τηλεόραση,η εξέλιξη της τεχνικής της προπαγάνδας,η διαφήμιση(Με τα συνθήματά της και την υποβολή της,με τα μέσα που διαθέτει και τον χωρικό συνέλιξη τρόπο που συνήθως καλλιεργείται,καταντά να αρπάζει την ελευθερία του ανθρώπου αιχμαλωτίζοντας το υποσυνείδητό του,βοηθεί στη μαζοποίηση του ατόμου)όπως και ο τύπος,όταν απουσιάζει απ' αυτόν η συνείδηση της κοινωνικής του ευθύνης.....τα άκρα που οδηγούν στη μαζοποίηση είναι:η υπερεκτίμηση του προσώπου μας και η περιφρόνηση κατά μαζικό τρόπο του ατόμου.Δυο τάσεις αλλοτρίωσης του ατόμου,τάσεις εξίσου καταστροφικές και εξίσου ευεπίφορες προς τη μαζοποίηση.....Ο Αριόστο διακήρυξε κάποτε:"είναι βέβαιο πως υπάρχουν άνθρωποι που αξίζουν για εκατό,αλλά δε γνώρισαν ποτέ εκατό ανθρώπους που να αξίζουν όσο ένας".-

Για την αντιγραφή:Γιώργος Κριικώνης
Φιλολόγος
1988.-